

Livslängden ökar

Befolkningsstatistiken innehåller varje år uppgifter om åldersspecifik dödlighet för män och kvinnor. Beräkningarna är gjorda för personer födda 1930, 1935, 1940, 1945, 1950 och 1955. Dödligheten är alltså känd för personer födda 1930 fram till det år då de fyller 70 år, för födda 1935 till och med det år då de fyller 65 år o.s.v. För perioden efter år 2000 har dödligheten skrivits fram. Framskrivningen bygger i princip på att de trender och skillnader som observeras i dag bibehålls.¹⁰

Förväntat antal levnadsår från det år man fyller 20 år till det år då man fyller 85 år beräknas för de olika grupperna. Maximalt kan en person leva 65 år i intervallet. Avgränsningen i fråga om ålder beror på att tillgänglig informationen är ofullständig för personer över 85 års ålder. Förväntat antal levnadsår benämns ofta livslängden eller medellivslängden mellan 20 och 85 års ålder.

Livslängden ökar för både män och kvinnor. Män födda 1930 lever i medeltal 54,9 år mellan 20 och 85 års ålder medan motsvarande uppgift för kvinnor är 58,8 år. Män födda 1955 lever omkring fyra år längre än män födda 1930. Kvinnor födda 1955 väntas leva två år längre än kvinnor födda 1930.

Skillnaden mellan mäns och kvinnors medellivslängd förväntas minska. En man född 1930 beräknas leva fyra år kortare tid än en kvinna född samma år, medan en man född 1955 beräknas leva omkring två år kortare tid än en kvinna som är lika gammal.

Risken att avlida i olika åldrar har minskat framför allt för kvinnor sedan 1950-talet, men den minskar snabbare för män sedan slutet av 1970-talet. Det gör att skillnaden mellan mäns och kvinnors livslängd minskar.¹¹

Livslängden är kortast för personer med förgymnasial utbildning och längst för dem som har eftergymnasial utbildning. Gruppen kvinnor med eftergymnasial utbildning födda 1955 lever nästan två år längre än dem födda 1930. Motsvarande uppgift för män är drygt tre år. I det studerade åldersintervallet ökar livslängden ungefär lika för män i samtliga utbildningsgrupper. För kvinnor är ökningen störst för de högutbildade.

¹⁰ Utförligare beskrivning i kapitlet om ”Framskrivnings- och Beräkningsmetoder under avsnitt ”Dödlighet”.

¹¹ SCB, Livslängdstabeller 1991-2000.

Skillnaden mellan utbildningsgrupperna består över tiden. De sociala skillnaderna påverkas inte av dödlighetsnedgången.

Skillnaden mellan män och kvinnor i livslängd är minst för gruppen med eftergymnasial utbildning.

Livstid mellan 20 och 85 års ålder för män och kvinnor efter utbildningsnivå.

Medelantal år

Kön	Utbildningsnivå	Födelseår					
		1930	1935	1940	1945	1950	1955
Kvinna	Förgymnasial	58,1	58,4	59,1	59,1	58,7	58,9
	Gymnasial	59,1	59,7	60,0	60,0	60,7	60,9
	Eftergymnasial	60,3	60,8	60,7	61,3	61,8	62,1
	Samtliga kvinnor	58,8	59,1	59,7	59,9	60,5	60,8
Man	Förgymnasial	53,7	55,2	55,6	56,1	56,2	57,1
	Gymnasial	55,9	56,6	57,7	57,9	58,3	58,8
	Eftergymnasial	57,9	58,8	59,8	60,4	60,9	60,9
	Samtliga män	54,9	55,9	56,8	57,5	58,2	58,8

Livstid mellan 20 och 85 års ålder efter födelseår och socioekonomisk grupp

Medelantal år

Kön	Socioekonomisk grupp	Födelseår					
		1930	1935	1940	1945	1950	1955
Kvinna	Arbetare	58,6	59,1	59,4	59,2	59,7	59,9
	Företagare/ Jordbrukare	59,4	59,1	59,6	59,5	61,1	60,0
	Tjänstemän	59,0	59,7	59,9	60,5	61,0	61,7
	Samtliga kvinnor	58,8	59,1	59,7	59,9	60,5	60,8
Man	Arbetare	54,4	55,5	56,2	56,4	57,4	58,1
	Företagare/ Jordbrukare	56,1	57,4	57,6	58,1	59,4	59,7
	Tjänstemän	56,6	58,0	58,9	59,7	60,2	60,9
	Samtliga män	54,9	55,9	56,8	57,5	58,2	58,8

Både kvinnliga och manliga tjänstemän lever i medeltal längre än arbetare efter 20 års ålder. Skillnaderna mellan arbetare och tjänstemän är mindre för födda på 1930-talet än för dem födda senare. Utvecklingen av dödligheten är en indikation på att de sociala klyftorna ökar i samhället, vilket stöds av många andra studier.¹² Det finns ett starkt samband mellan socioekonomisk indelning och utbildningsnivå. Av den anledningen liknar skillnaden mellan arbetare och tjänstemän den man ser mellan dem med förgymnasial och eftergymnasial utbildning. Gruppen företagare/jordbrukare domineras allt mer av företagare i de yngre kohorterna. Bland dem födda 1930 arbetar fler med tungt kroppsarbete i jordbruket än i gruppen födda 1955.

Skillnaden mellan livslängden är liten mellan regionerna. Livslängden är kortast i Stockholmsregionen och längst utanför storstäder och regionala centra. Skillnaden större för kvinnor än för män.

Livstid mellan 20 och 85 års ålder efter födelseår och region

Medelantal år

Kön	Region	Födelseår					
		1930	1935	1940	1945	1950	1955
Kvinnor	Stockholmsregionen	57,7	58,7	59,2	59,7	60,3	59,9
	Göteborgsregionen	58,5	58,7	59,2	59,7	60,3	60,9
	Malmöregionen	58,5	59,0	60,0	59,4	60,2	60,6
	Regionala centra	58,8	59,2	59,9	60,2	60,8	60,8
	Ej storstäder eller regionala centra	58,5	59,3	59,9	60,0	60,4	61,4
	Samtliga kvinnor	58,8	59,1	59,7	59,9	60,5	60,8
Män	Stockholmsregionen	53,9	55,5	56,5	57,0	57,5	58,6
	Göteborgsregionen	54,4	55,7	56,2	57,1	57,9	58,5
	Malmöregionen	54,8	55,1	56,3	57,2	57,2	59,1
	Regionala centra	54,8	56,2	57,3	58,1	59	58,9
	Ej storstäder eller regionala centra	55,0	55,9	56,9	57,6	58,2	59,2
	Samtliga män	54,9	55,9	56,8	57,5	58,2	58,8

¹² Socialstyrelsen Folkhälsorapport 2001.

Kvinnor som arbetar inom traditionellt manliga arbeten har kortare förväntad livslängd än andra kvinnor.¹³ Man vet också att kvinnor som arbetar inom traditionellt manliga yrken har större sannolikhet att pensioneras i förtid¹⁴. Dessa kvinnor återfinns ofta inom byggsektorn och inom industrin. Kvinnor inom näringsgrenen "Personliga och kulturella tjänster" har också kortare livslängd än andra grupper. Det är en mycket heterogen näringsgren, som för kvinnor domineras av lokalvårdare.

Livstid mellan 20 och 85 års ålder efter födelseår och näringsgren

Medelantal år

Kön	Näringsgren	Födelseår					
		1930	1935	1940	1945	1950	1955
Kvinnor	Byggverksamhet	57,9	57,3	58,6	59,6	58,4	52,6
	Finansiell verksamhet	58,5	58,2	59,2	59,3	60,0	60,5
	Handel och kommunikation	58,6	59,2	59,3	59,6	60,5	61,2
	Industri	58,0	58,8	58,7	59,5	59,4	59,4
	Offentlig förvaltning	58,2	58,8	58,6	59,6	59,9	60,8
	Personliga och kulturella tjänster	58,3	58,3	58,3	59,4	59,3	58,8
	Utbildning och forskning	59,6	60,3	60,7	61,0	61,4	61,4
	Vård och omsorg	59,1	59,4	59,8	59,9	60,4	61,2
	Samtliga kvinnor	58,8	59,1	59,7	59,9	60,5	60,8
	Män	Byggverksamhet	55,3	57,4	57,8	58,1	59,4
Finansiell verksamhet		55,9	57,1	58,1	58,2	59,5	60,5
Handel och kommunikation		55,6	56,1	57,2	57,8	59,2	60,2
Industri		55,1	56,4	57,2	57,7	58,9	59,5
Offentlig förvaltning		55,5	56,4	57,4	58,2	57,7	60,1
Personliga och kulturella tjänster		54,0	56,0	56,9	56,1	56,5	58,6
Utbildning och forskning		56,5	58,0	58,9	59,2	60,1	59,9
Vård och omsorg		54,8	56,5	57,4	57,3	57,5	58,3
Samtliga män		54,9	55,9	56,8	57,5	58,2	58,8

¹³ Arbetsliv och Hälsa 2000, Kap 8, "Kvinnors och mäns arbete och hälsa", ALI.

¹⁴ Arbetsliv och Hälsa 2000, Kap 5, "Arbetslivslängd i olika yrken", ALI.